

maar een plebejische gedaante. Het is een kunstsoort, die zelfs in haar voortreffelijkste uiting — en Hogarth gaf de voortreffelijkste uiting — soberheid, voornaamheid mist, vooral te kort schiet in den altijd te behouden schijn van aisance, die edeler kunst kenmerkt.

Het zijn niet slechts de menschelijke figuren, die in deze drama's hun rol spelen en hun deel krijgen. Elk detail is een embleem, alle accessoires hebben allegorische beteekenis, het decor zelf zwijgt geen oogeblik. Het is een kunst die den adem nooit inhoudt, die tot vermoeienis, tot uitpuutens toe volhoudt en dwingt om haar doel te bereiken.

Men kan zeer wel in het oog houden, dat de directe afstamming van Hogarth's muze uit die der drukke, duistere, babbelzieke politieke spotprenten, die voor hem de eenige vorm van populaire kunst waren, hiervan de voornaamste oorzaak was; men kan heel goed toegeven dat hij ook in deze kind van zijn tijd is geweest, — en toch vaststellen dat de trant groote nadeelen had, dat deze gewoonte van cursiveeren en nawijzen, van nog eens illustreeren der illustratie nog lang zwaar heeft gedrukt op den Engelschen grafischen humor die uit hem kwam. Ze werd in korten tijd tot een traditie, waaraan eenige der besten zelfs uit de lange rij van begaafden en grooten nooit geheel zijn ontsnapt. Het duurde nog lang voor de gewoonte in onbruik geraakte om in elk interieur schilderijen aanden wand te teekenen die de handeling nog eens parafrazeerden, om op elke prent iets te laten omvallen of omgooien, door allerlei drukke gebbetjes de actie te vertroebelen of althans het oog te beletten zijn aandacht te concentreren.

Maar onaangenamer dan deze, voor den geest van zijn tijd karakteristieke aanwensels zijn, is een smaakloosheid in de mimiek zelf der bijfiguren vooral; soms ook van de hoofdfiguren. Het is in de eerste plaats dat in deze drama-tafreelen van geen stil spel

sprake is. Bijna immer is de plausibiliteit van het geheel afhankelijk van de voorwaarde, dat de hoofdpersonen die de eigenlijke handeling vervullen, onkundig zijn van de aanwezigheid of althans het bedrijf der achtergrondfiguren, die echter alle zoo druk, zoo opzichtig doen, dat aan zulk een mogelijkheid niet te denken is. Ik zou zelfs willen zeggen dat alle figuren gelijkelijk voor de zaal spelen, dat ondergeschikte figuren, als knechts, kameniers, negers, pages, honden, katten, zelfs huisraad en meubilair zich op onverantwoordelijke wijze met de actie bemoeien. Niet zelden verwacht hij door een excesse van cynisme of sentimentaliteit, de beteekenis van het geheel. Waarom moeten de dokters juist bij de ziekte van de lichtkooi over de behandeling strijden? Waarom moet het door den lichtmis verstooten meisje altijd weer verschijnen als hij in de put zit?

Maar als ik mij de groote reeksen van „dumb-shows” voor oogen haal, dan treft mij vooral daarin, naast alle qualiteiten van doordringende en fijne typeering, subtiele en krasse uitdrukking, de tallooze finesses van *h a u t e c o m é d i e* tot klucht, de kracht in het groteske en de meesterchap in het gracelijke van de afzonderlijke figuren — het gemis aan stemming. Men moet elk der prenten van nabij en in bijzonderheden bezien, vóór men weet, of de stof tragisch dan wel comisch is, men moet vele der figuren, in verband met het geheel en met de reageerende figuren zien, om te constateeren of hun rol ernstig dan wel grappig is. De voluit pathetische gestalten doen mij weinig, ontroeren mij niet. Noch de lichtmis die zijn geld verspeeld heeft en een schoon rustig hoekje van de volle kamer uitkiest om er vuisteballend te knarstanden, noch dezelfde, naakt en in ketenen te Bedlam, noch de stervende gravin in de *Mariage*, ontroeren mij, en de emotie die de Rake mij geeft als hij op de VIIe prent in wanhoop neerzit en door zijn vrouw nog wordt bekeven, is eer een van wrange bespottelijkheid. Hij is niet tragischer dan de Methodistische